Zeszyty Naukowe
Wyższej Szkoły Ekonomii i Informatyki
Nr 21/2025, s. 81-106
DOI: 10.60154/ZeszytyNaukoweWSEI.2025.21.1.05

ISSN 1734-5391
e-ISSN 2957-2223

Anna Dereń
dr
Wyższa Szkoła Ekonomii i Informatyki
w Krakowie (WSEI)
e-mail: aderen@wsei.edu.pl
ORCID: 0000-0001-7825-8341

Patrycja Kudela
lic.
Wyższa Szkoła Ekonomii i Informatyki
w Krakowie (WSEI)
e-mail: Patrycja.Kudela@microsoft.wsei.edu.pl

WPŁYW PROGRAMU „POLSKI ŁAD" NA OBCIĄŻENIE MIKROPRZEDSIĘBIORCY PODATKIEM DOCHODOWYM OD OSÓB FIZYCZNYCH ORAZ SKŁADKĄ NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

IMPACT OF THE "POLISH DEAL" PROGRAMME ON THE BURDEN OF MICRO-ENTREPRENEURS WITH PERSONAL INCOME TAX AND HEALTH INSURANCE CONTRIBUTION

Słowa kluczowe: *Polski Ład, podatek dochodowy, składka zdrowotna.*
Key words: *the Polish Deal, personal income tax, health insurance contribution.*

JEL Classification: H24, H25, M21

Streszczenie

W artykule podjęto rozważania o wpływie przepisów Polskiego Ładu na obciążenia mikroprzedsiębiorcy podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz składką na ubezpieczenie zdrowotne. Ustalono wysokość omawianych danin w latach 2021–2024 w ujęciu nominalnym oraz określono

ich udział w dochodach (przychodach) na podstawie danych pozyskanych z jednoosobowej działalności gospodarczej. Analizą objęto mikroprzedsiębiorcę, który w badanym okresie został objęty szerokim zakresem zmian podatkowo-składkowych, co w połączeniu z niepewnością gospodarczą stanowiło duże wyzwanie w zakresie wyboru optymalnej formy opodatkowania. Odczyt obciążeń zastosowanej formy opodatkowania według przepisów obowiązujących w danym roku porównano z wynikami symulacji w wariancie utrzymania w latach 2022–2024 regulacji sprzed 1 stycznia 2022 roku. Wyniki analizy porównawczej wskazują, że zmiany podatkowo-składkowe spowodowały spadek sumy obciążeń przy zastosowaniu opodatkowania na zasadach ogólnych według skali podatkowej. Za determinanty rezultatów uznaje się zarówno kształtowanie prawa przez państwo, jak również zindywidualizowane aspekty działalności gospodarczej i czynniki kształtujące sytuację podatkową przedsiębiorcy.

Abstract

The article discusses the impact of the *Polski Ład* (Polish Deal) regulations on the burden of personal income tax and health insurance contributions borne by a micro-entrepreneur. The amounts of these levies for the years 2021–2024 were determined in nominal terms, and their share in income (revenues) was calculated on the basis of data obtained from a sole proprietorship. The analysis covered a micro-entrepreneur who, during the examined period, was subject to a wide range of tax and contribution-related changes which, combined with economic uncertainty, posed a considerable challenge in terms of selecting the optimal form of taxation. The burden resulting from the applied form of taxation, under the regulations in force in a given year, was compared with the outcomes of a simulation based on the assumption that the pre-1 January 2022 rules had remained in place for the years 2022–2024. The results of the comparative analysis indicate that the tax and contribution reforms led to a reduction in the total burden under general taxation rules based on the progressive tax scale. The determinants of these outcomes include both the legislative framework shaped by the state and the individualized characteristics of business activity, as well as the factors influencing the taxpayer's fiscal situation.

WSTĘP

Zmiana systemu podatkowego oraz systemu ubezpieczenia zdrowotnego w projekcie ustawy dotyczącej programu gospodarczo-społecznego *Polski Ład* uzasadniona została koniecznością „stworzenia przyjaznego i sprawiedliwego systemu podatkowego, który pozwoli Polsce na zajęcie dominującej pozycji w wyścigu o inwestycje, będącego efektem procesu zmiany globalnych łańcuchów dostaw"[1]. Nowelizację regulacji dotyczących danin publicznych od dochodów argumentowano słusznością ponoszenia przez obywateli sprawiedliwych obciążeń, czyli w wysokości adekwatnej do zdolności podatkowej[2]. Całokształt zmian podatkowych szacowano za korzystny lub neutralny dla blisko 90% podatników, lecz z czasem w przestrzeni publicznej rozwinął się pogląd, że *Polski Ład* szczególnie zmienił sytuację podatkowo-składkową przedsiębiorców.

Niniejszy artykuł prezentuje rozważania zmierzające do określenia wpływu nowelizującego programu *Polski Ład* na wysokość ponoszonych obciążeń z tytułu podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne w latach 2021–2024 w przypadku mikroprzedsiębiorcy stosującego opodatkowanie na zasadach ogólnych według skali podatkowej. Celem niniejszego opracowania jest dostarczenie wiedzy na temat obciążeń podatkowo-składkowych oraz zidentyfikowanie obszarów systemu prawnego i powiązanych z nim czynników, które determinują sytuację mikroprzedsiębiorców. Część teoretyczna skoncentrowana jest wokół omówienia metod obciążeń podatkowoskładkowych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz przedstawia regulacje prawne w tym zakresie na przestrzeni lat 2021–2024. Część badawcza zorientowana jest na przeprowadzenie analizy porównawczej oraz ocenę wpływu zmian prawnych na wysokość omawianych obciążeń.

Podstawę rozważań stanowi analiza aktów prawnych, publikacji naukowych oraz raportów instytucji państwowych, jak również odniesienie do oficjalnych treści dydaktycznych zamieszczonych na stronach internetowych ministerstw.

Pierwsza część opracowania syntezuje podstawowe informacje związane z zagadnieniem obciążeń podatkowo-składkowych w działalności

---

[1] Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw*, Warszawa 2021, Druk nr 1532, s. 261.

[2] Gomułowicz A., *Zasada sprawiedliwości podatkowej*, Warszawa: Dom Wydawniczy ABC, 2001, s. 27.

gospodarczej. W drugiej części zamieszczono omówienie najistotniejszych, z punktu widzenia realizacji celu opracowania, regulacji z zakresu podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie zdrowotne obowiązujących w trakcie badanych lat. Zwieńczenie artykułu stanowi wielowątkowa analiza porównawcza obciążeń w każdej z trzech form opodatkowania dochodów (przychodów) działalności gospodarczej. Kryterium oceny wpływu zmian na sytuację przedsiębiorców określono przez pryzmat porównania rzeczywistego opodatkowania w latach 2021–2024 z symulacją opodatkowania według przepisów obowiązujących przed *Polskim Ładem*. Metodę badawczą stanowiła analiza porównawcza udziału obciążeń w ogóle dochodów (przychodów). W nawiązaniu do rezultatów analizy, omówiono istotne obszary wpływu *Polskiego Ładu*, a w podsumowaniu zawarto syntezę wniosków oraz konkluzję końcową.

OBCIĄŻENIA PODATKOWO-SKŁADKOWE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

W polskim systemie prawnym obowiązuje konstytucyjna zasada społecznej gospodarki rynkowej[3], która traktuje o elementarnym prawie do wolności, w tym do wolności gospodarczej. Regulacje w zakresie podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej zawiera ustawa *Prawo przedsiębiorców*[4] stanowiąca jeden z aktów prawnych tworzących tzw. „konstytucję biznesu"[5].

---

[3] Art. 20 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) [dalej: *Konstytucja RP*].

[4] Art. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – *Prawo przedsiębiorców* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 236) [dalej: *Prawo przedsiębiorców*].

[5] Zbiór ustaw skierowanych do parlamentu został w uzasadnieniu określony przez wnioskodawcę „konstytucją biznesu": ustawa z dnia 6 marca 2018 r. *Prawo przedsiębiorców* (Dz. U. z 2018 r. poz. 646 z późn. zm.); ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2018 r. poz. 647 z późn. zm.); ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 648 z późn. zm.); ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 649 z późn. zm.); ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 650 z późn. zm.).

Omawiana ustawa definiuje działalność gospodarczą jako zorganizowaną działalność zarobkową, wykonywaną we własnym imieniu i w sposób ciągły[6]. W myśl tej ustawy podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności jest w Polsce wolne dla każdego na równych prawach,z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa. Oznacza to, że przedsiębiorca ma możliwość podejmowania działań w myśl zasady „co nie jest prawem zabronione, jest dozwolone"[7], a także kieruje się zasadami[8]: uczciwej konkurencji, poszanowania dobrych obyczajów oraz słusznych interesów innych przedsiębiorców i konsumentów, a także poszanowania oraz ochrony praw i wolności człowieka.

W ustawie *Prawo przedsiębiorców* zdefiniowano również pojęcie przedsiębiorcy[9], którym jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Z kolei w ramach definicji legalnych stosuje się pojęcie mikroprzedsiębiorcy[10], za którego uznaje się przedsiębiorcę zatrudniającego średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz nieprzekraczającego dwóch milionów euro rocznego obrotu netto lub sumy aktywów bilansu. Mianem przedsiębiorców określa się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, a za oddzielną grupę uznaje się przedsiębiorców zagranicznych. Ustawodawca kształtuje tym samym formy prawne prowadzenia działalności, spośród których możemy wyróżnić podstawowy podział na: jednoosobową działalność gospodarczą osoby fizycznej (dalej j.d.g.) oraz spółkę określonego typu.

W świetle przepisów podatkowych podstawową cechą działalności gospodarczej jest jej zarobkowy charakter[11] rozumiany jako dążenie do osiągnięcia, w związku z działalnością i w jej efekcie, nadwyżki przychodów nad kosztami. Uzyskane przysporzenie majątkowe określa się jako do-

6) Ibidem, art. 3.
7) Ibidem, art. 8.
8) Ibidem, art. 9.
9) Art. 4 ustawy *Prawo przedsiębiorców.*
10) Ibidem, art. 7 ust. 1 pkt 1.
11) Komierzyńska-Orlińska E., *Komentarz do art. 3* [w:] Bielecki L., Gola J., Horubski K., Kokocińska K., Żywicka A., Komierzyńska-Orlińska E., *Komentarz do ustawy – Prawo przedsiębiorców* [w:] Wierzbowski M. (red.), *Konstytucja biznesu. Komentarz*, Warszawa 2019. Por. – stanowisko SN stwierdzające, że kryterium dochodowości nie jest koniecznym wyróżnikiem działalności gospodarczej – Uchwała Sądu Najwyższego z 30.11.1992 r., III CZP 134/92, OSNCP 1993/5, poz. 79.

chód[12], który zgodnie z regulacją ustawy p.d.o.f. podlega opodatkowaniu[13]. Podatek bowiem stanowi daninę, która w ujęciu ekonomicznym opiera się na pobieraniu przez państwo (współcześnie w formie pieniężnej) efektów działalności gospodarczej innych podmiotów[14]. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy p.d.o.f. „opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody", lecz podkreślenia wymaga równocześnie fakt, że w istocie obowiązkiem podatkowym objęte są wszelkie czynności faktyczne lub prawne zmierzające do osiągania dochodów przez osoby fizyczne, z wyjątkiem zwolnionych z opodatkowania[15]. Na potrzeby ustalenia zakresu przedmiotowego podatku istotna jest zatem identyfikacja zwolnień uregulowanych w rozdziale 3 ustawy p.d.o.f. oraz odliczeń i zmniejszeń określonych w rozdziale 6 tej ustawy. Ulgi i preferencje podatkowe realizują bowiem pozafiskalną funkcję stymulacyjną i stają się tym samym instrumentami umożliwiającymi poprawę sytuacji podatników, a także wywierają wpływ na ich działania[16].

Osoby fizyczne prowadzące działalność w formie j.d.g. obciążane są również zobowiązaniami o charakterze pozapodatkowym, spośród których jako najważniejsze ze względu na powszechność i kosztowność należy wskazać składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Z uwagi na badane w niniejszym opracowaniu konsekwencje wejścia w życie od 1 stycznia 2022 roku pakietu *Polski Ład* na wyszczególnienie zasługuje obowiązkowa składka na ubezpieczenie zdrowotne[17], która stała się znacznym ciężarem przedsiębiorców[18]. Szczególnie dyskusyjne stało się zagadnienie równości w powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym w świetle zróżnicowania

---

[12] Art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1128) [dalej: ustawa p.d.o.f. 2021] oraz (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2467 z późn. zm.) [dalej: ustawa p.d.o.f.].

[13] Ibidem art. 9 ust. 1.

[14] Mastalski R., *Prawo podatkowe* (wyd. 13), C.H.Beck, Warszawa 2023, s. 4.

[15] Mastalski R., op. cit, s. 289.

[16] Ciuman K., *Ulgi a preferencje podatkowe w podatkach dochodowych w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie", 2018, nr (974), s. 169.

[17] Art. 66 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1285) [dalej: ustawa ś.o.z. 2021] oraz (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 z późn. zm.) [dalej: ustawa ś.o.z.].

[18] Skargi przedsiębiorców na niekorzystne zasady rozliczania składki zdrowotnej wynikające z przepisów *Polskiego Ładu* stały się przedmiotem interwencji Rzecznika Praw Obywatelskich; por. Biuletyn Informacji Publicznej RPO, *Składka zdrowotna a przedsiębiorcy – kolejny problem z Polskim Ładem. Odpowiedź MZ na interwencję Rzecznika,* 2023 https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-polski-lad-przedsiebiorcy-skladka-zdrowotna-mf-odpowiedz (data dostępu: 22.08.2025).

stopy składki osób prowadzących działalność pozarolniczą ze względu na formę opodatkowania podatkiem dochodowym[19], czy pogłębiająca się dysproporcja w obciążeniu składką zdrowotną rolników prowadzących działy specjalne[20], a innymi ubezpieczonymi opłacającymi składki. W debacie publicznej porusza się również kwestię ugruntowania podatkowego charakteru składki zdrowotnej[21] wskutek zlikwidowania odliczenia od podatku dochodowego zapłaconej składki zdrowotnej.

METODYKA USTALANIA OBCIĄŻEŃ Z TYTUŁU PODATKU DOCHODOWEGO OD OSÓB FIZYCZNYCH

Konieczność ustalenia podatku dochodowego uwarunkowana jest zaistnieniem obowiązku podatkowego, przez który rozumie się „wynikającą z ustaw podatkowych nieskonkretyzowaną powinność przymusowego świadczenia pieniężnego w związku z zaistnieniem zdarzenia określonego w tych ustawach"[22]. W zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych ustawa definiuje nieograniczony oraz ograniczony obowiązek podatkowy. W pierwszym przypadku opodatkowaniu podlegają wszystkie dochody (przychody) osób fizycznych zamieszkujących terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów[23]. Natomiast ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu podlegają dochody (przychody) osiągane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne, które nie posiadają w tym kraju ośrodka interesów życiowych lub przebywają na jego terytorium do 183 dni[24]. W kontekście obowiąz-

[19] Art. 79a ustawy ś.o.z. w nawiązaniu do art. 79.

[20] Art. 80 ust. 1a i art. 84a ustawy ś.o.z. w kontekście art. 79; por. Antonów K., *Równość i solidarność w powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym na tle zmian w finansowaniu opieki zdrowotnej od dnia 1 stycznia 2022 r.*, „Roczniki Administracji i Prawa", 2022, XXII z. 3, s. 463-465.

[21] W regulacjach do końca 2021 roku podatnik-ubezpieczony pokrywał składkę zdrowotną w wymiarze 9% podstawy i uzyskiwał możliwość odliczenia znacznej jej części (ponad 85%) od podatku, co skutkowało realnym obciążeniem na poziomie 1,25% podstawy jej wymiaru. Już w ówczesnym stanie prawnym uznawano składkę zdrowotną za *quasi*-podatek. Por. Lach D. E., *Zasada równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011, s. 309-310, 335 oraz Lenio P., *Publicznoprawne źródła finansowania ochrony zdrowia*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018, s. 302-309.

[22] Art. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 111) [dalej: *Ordynacja podatkowa*].

[23] Art. 3 ustawy p.d.o.f.

[24] Ibidem art. 1a-2b.

ku podatkowego należy również uwzględnić umowy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska[25].

Przychody osób fizycznych osiągnięte z pozarolniczej działalności gospodarczej są powszechnie opodatkowane na zasadach ogólnych według skali podatkowej określonej w art. 27 ustawy p.d.o.f. (dalej: skala podatkowa), chyba że podatnik oświadczy o zastosowaniu opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych lub wybierze opodatkowanie podatkiem liniowym regulowanym w art. 30 c ustawy p.d.o.f. W procedurze opodatkowania skalą podatkową uwzględnia się przychody ze źródeł określonych w rozdziale 2 ustawy p.d.o.f. oraz koszty ich uzyskania uregulowane w rozdziale 4 tej ustawy. Z kolei ze względu na zwolnienia przedmiotowe od podatku wolne są środki uzyskane z tytułów wymienionych w rozdziale 3 ustawy p.d.o.f., w tym limitowane do kwoty 85 528 zł przychody podatnika uprawnionego do ulgi dla rodzin 4+. Ponadto do dochodów podlegających opodatkowaniu zastosowanie ma kwota wolna od podatku, która w 2021 roku wynosiła 8 000 zł, a od 2022 roku wzrosła ponad trzykrotnie do poziomu 30 000 zł.

Co do zasady małżonkowie podlegają odrębnemu opodatkowaniu, lecz w przypadku małżonków pozostających w związku małżeńskim i we wspólności majątkowej możliwe jest opodatkowanie łącznie na wspólny wniosek wyrażony w zeznaniu rocznym[26]. Podatek małżonków ustalany jest jako podwójna wysokość podatku obliczonego od połowy łącznych dochodów małżonków, który stanowi sumę przychodów każdego z nich, po uprzednim zastosowaniu dla każdego małżonka odrębnie odliczeń[27]. W ramach wspólnego opodatkowania małżonkowie korzystają zatem z kwoty wolnej w podwójnej wysokości. W przypadku, gdy chociażby jeden z małżonków osiągnął przychody i/lub poniósł koszty uzyskania przychodów, w zakresie których stosuje się przepisy ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym[28] lub art. 30c ustawy p.d.o.f, nie ma możliwości złożenia wspólnego zeznania podatkowego[29].

Przedsiębiorcy podlegający opodatkowaniu skalą podatkową obowiązani są do prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów dla

---

[25] Ibidem art. 4a.

[26] Ibidem art. 6.

[27] Ibidem art. 6 ust. 2.

[28] Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1193) [dalej: ustawa z.p.d. 2021] oraz (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2540 z późn. zm.) [dalej: ustawa z.p.d.].

[29] Art. 6 ust. 8 ustawy p.d.o.f.

celu ustalenia dochodu (straty), podstawy opodatkowania i wysokości należnego podatku za rok podatkowy. Z ustalonego dochodu[30] podatnicy mogą odliczyć m.in: kwoty składek zapłaconych w roku podatkowym bezpośrednio na własne ubezpieczenie społeczne podatnika oraz osób z nim współpracujących[31], jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz nie zostały zwrócone podatnikowi w jakiejkolwiek formie[32]. Odliczeniu od dochodu mogą również podlegać przekazane darowizny na cele określone w przepisach do limitu 6% dochodu[33], jak również wydatki na cele rehabilitacyjne[34] oraz wydatki na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego[35], czy wydatki z tytułu użytkowania sieci Internet do wysokości 760 zł[36]. Zastosowanie ma również zwiększenie lub zmniejszenie podstawy obliczenia podatku lub straty w ramach ulgi na złe długi[37].

Obliczona kwota stanowi ostateczną podstawę obliczenia podatku, od której pobiera się podatek dochodowy według skali podatkowej. Do końca 2021 roku od obliczonego podatku odejmowano kwotę zmniejszającą podatek uzależnioną od przedziału podstawy obliczenia podatku, a następnie stosowano stawkę opodatkowania według progu podatkowego[38]. Poprzez ustawę *Polski Ład 1.0*[39] ustanowiono nową granicę I progu oraz uchylono przepisy w zakresie obliczenia kwoty zmniejszającej podatek zastępując ją jednolitą kwotą, która stanowi iloraz stawki podatkowej i kwoty wolnej od podatku[40]. Natomiast ustawą *Polski Ład 2.0*[41] wprowadzono zmianę stawek podatkowych[42]. W tabelach 1 oraz 2 zaprezentowano dane dotyczące obliczenia podatku

[30] Ibidem art. 24 ust. 2.
[31] Ibidem art. 26 ust. 1 pkt 2.
[32] Ibidem art. 26 ust. 13a.
[33] Ibidem art. 26 ust. 1 pkt 9 oraz ust. 5.
[34] Ibidem art. 26 ust. 1 pkt 6.
[35] Ibidem art. 26h.
[36] Ibidem art. 26 ust. 1 pkt 6a.
[37] Ibidem art. 26i.
[38] Art. 27 ust. 1-1a ustawy p.d.o.f. 2021.
[39] Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2105) [dalej: ustawa *Polski Ład 1.0*].
[40] Ibidem art. 1 pkt 47.
[41] Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1265) [dalej: ustawa *Polski Ład 2.0*].
[42] Ibidem art. 1 pkt 13.

w roku podatkowym 2021, a w Tabeli 3 przedstawiono regulacje dla lat 2022–2024.

Obliczony podatek dochodowy za 2021 rok podlegał obniżeniu o kwotę zapłaconych w roku podatkowym składek na ubezpieczenie zdrowotne w części nieprzekraczającej 7,75% podstawy wymiaru tej składki[43]. Wskutek zmian, w latach 2022–2024 w ramach opodatkowania skalą podatkową nie stosuje się odliczenia zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Tabela 1. Skala podatkowa w roku podatkowym 2021

Podstawa obliczenia podatku [zł]		Podatek [zł]	
ponad	do		
	85 528	17%	minus kwota zmniejszająca podatek
85 528		14 539,76 + 32% nadwyżki ponad 85 528	

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 27 ustawy p.d.o.f. 2021.

Tabela 2. Obliczenie kwoty zmniejszającej podatek w roku podatkowym 2021

Podstawa obliczenia podatku [zł]		Obliczenie kwoty zmniejszającej podatek [zł]
ponad	do	
0	8 000	1 360
8 000	13 000	1 360 – (834,88 × (podstawa obliczenia podatku – 8 000) : 5 000)
13 000	85 528	525,12
85 528	127 000	525,12 – (525,12 × (podstawa obliczenia podatku – 85 528) : 41 472)

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 27 ustawy p.d.o.f. 2021.

[43] Art. 27b ust. 2 ustawy p.d.o.f. 2021.

Tabela 3. Skala podatkowa w latach podatkowych 2022–2024

Podstawa obliczenia podatku [zł]		Podatek [zł]
ponad	do	
	120 000	12% minus kwota zmniejszająca podatek 3 600
120 000		10 800 + 32% nadwyżki ponad 120 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 27 ustawy p.d.o.f.

Tabela 4. Odliczenie w ramach ulgi prorodzinnej w latach podatkowych 2021–2024

Ilość dzieci w stosunku do których wykonywano władzę rodzicielską	Odliczenie za miesiąc kalendarzowy [zł]
Jedno małoletnie dziecko	92,67, jeżeli dochody podatnika (pozostającego przez cały rok w związku małżeńskim) i jego małżonka nie przekroczyły w roku podatkowym 1112,04
Dwoje małoletnich dzieci	92,67 na każde dziecko
Troje i więcej małoletnich dzieci	92,67 na pierwsze i drugie dziecko; 166,67 na trzecie dziecko; 225,00 na czwarte i każde kolejne dziecko

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 27f ustawy p.d.o.f.

Uprawnieni podatnicy mają prawo odliczyć od podatku kwotę ulgi prorodzinnej, która uzależniona jest od ilości dzieci i ilości miesięcy wykonywania wobec nich władzy rodzicielskiej[44] (Tab. 4). Jeżeli kwota przysługującego odliczenia jest wyższa od kwoty podatku, podatnikowi przysługuje dodatkowy zwrot różnicy, który nie może przekroczyć kwoty składek na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne.

W zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym na formularzu PIT-36 dla opodatkowania skalą podatkową wykazuje się obliczony podatek i kwoty uregulowanych zaliczek

[44] Art. 27f ustawy p.d.o.f.

w trakcie roku podatkowego. Podatnicy są obowiązani złożyć deklarację w terminie od 15 lutego do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym[45].

Odrębne obciążenie o charakterze podatkowym dla osób fizycznych stanowi danina solidarnościowa w wysokości 4% nadwyżki ponad 1 000 000 zł sumy przychodów podlegających opodatkowaniu. Do 30 kwietnia roku kalendarzowego składa się deklarację w tym zakresie oraz uiszcza daninę.

METODYKA USTALANIA OBCIĄŻEŃ Z TYTUŁU SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące[46] spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi podlegają równocześnie obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego[47]. Dla tej grupy ubezpieczonych podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne do końca 2021 roku stanowiła zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego[48] (Tab. 5). Składka na ubezpieczenie zdrowotne stanowiła 9% podstawy wymiaru[49] i obowiązywała od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

[45] Ibidem art. 45.
[46] Zob. definicja osoby współpracującej w art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 350).
[47] Art. 66 ust. 1 pkt 1-1a ustawy ś.o.z.
[48] Art. 81 ust. 2 ustawy ś.o.z. 2021.
[49] Ibidem art. 79 ust. 1.

Tabela 5. Kwota miesięcznej składki na ubezpieczenie zdrowotne przedsiębiorców i osób współpracujących w 2021 roku

Okres obowiązywania	Minimalna podstawa składki zdrowotnej	Minimalna miesięczna składka [zł]
01.01.2021–31.12.2021	Zadeklarowana kwota, nie niższa niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłoszonego przez Prezesa GUS	381,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 79 ust. 1, art. 82 ust. 2 ustawy ś.o.z. 2021 oraz obwieszczenie Prezesa GUS za 2020 rok[50].

Od 1 stycznia 2022 r. w zakresie składki zdrowotnej osób współpracujących stosuje się natomiast odrębne przepisy (Tab. 6), które w okresie od stycznia do czerwca 2022 roku za podstawę wymiaru składki podawały 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Wskutek nowelizacji od lipca 2022 roku podstawę stanowi 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Tabela 6. Kwota miesięcznej składki na ubezpieczenie zdrowotne osoby współpracującej w latach 2022–2023

Okres obowiązywania	Minimalna podstawa składki zdrowotnej	Minimalna miesięczna składka [zł]
01.01.2022–30.06.2022	Kwota 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłoszonego przez Prezesa GUS	559,89
01.07.2022–31.12.2022	Kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłoszonego przez Prezesa GUS	419,92

[50] Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2020 r.

01.01.2023–31.12.2023	Kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłoszonego przez Prezesa GUS	470,20
01.01.2024–31.12.2024	Kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłoszonego przez Prezesa GUS	524,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 15 pkt 6 lit. b ustawy Polski Ład 1.0, art. 10 pkt 6 lit. n ustawy Polski Ład 2.0 oraz obwieszczenia Prezesa GUS za lata: 2021[51], 2022[52] oraz 2023[53].

Od 2022 roku podstawa wymiaru składki przedsiębiorców ustalana jest w stosunku rocznym według stosowanej formy opłacania podatku dochodowego. W przypadku opodatkowania skalą podatkową podstawę wymiaru składki stanowi dochód z działalności gospodarczej będący różnicą między osiągniętymi przychodami a kosztami ich uzyskania, pomniejszony o kwotę opłaconych w tym roku składek na ubezpieczenia społeczne, które nie zostały zaliczone do kosztów. Wyłączeniu podlegają przychody niepodlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym inne niż określone w art. 21 ust. 1 pkt 63a, 63b, 152-154. Tym samym przychody wyodrębnione w ramach m.in. ulgi dla rodzin 4+, mimo zwolnienia z opodatkowania, stanowią podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia zdrowotne. Podstawa nie może być niższa niż iloczyn miesięcy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w roku kalendarzowym, za który uzyskany był dochód i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego[54]. Ustalona w ten sposób podstawa obowiązuje w roku składkowym, czyli okresie od 1 lutego danego roku do 31 stycznia

[51] Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2022 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2021 r. [dalej: obwieszczenie Prezesa GUS za 2021 rok].

[52] Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20 stycznia 2023 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2022 r. [dalej: obwieszczenie Prezesa GUS za 2022 rok].

[53] Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2024 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2023 r. [dalej: obwieszczenie Prezesa GUS za 2023 rok].

[54] Ibidem art. 81 ust. 2b.

następnego roku[55]. Za styczeń 2022 roku podstawę składki stanowiła kwota ustalona według zasad obowiązujących do 31 grudnia 2021 roku[56].

Za każdy miesiąc podlegania ubezpieczeniu wpłaca się składkę od miesięcznej podstawy wymiaru, która stanowi dochód z działalności gospodarczej uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, za który opłacana jest składka. Dochód za pierwszy miesiąc podlegania ubezpieczeniu w roku składkowym jest ustalany jako różnica między osiągniętymi przychodami a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów oraz pomniejszany jest o kwotę składek na ubezpieczenia społeczne opłacone w tym miesiącu. Dochód za kolejne miesiące ustala się jako różnicę między sumą przychodów osiągniętych od początku roku i sumą kosztów uzyskania tych przychodów poniesionych od początku roku, który pomniejsza się o sumę dochodów ustalonych za miesiące poprzedzające i o różnicę między sumą składek na ubezpieczenia społeczne zapłaconych od początku roku, a sumą składek odliczonych w poprzednich miesiącach[57].

Składka na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących działalność pozarolniczą opłacających podatek według skali podatkowej wynosi 9% podstawy wymiaru składki, lecz należna składka miesięczna nie może być niższa niż 9% minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego (Tab. 7-8). Równocześnie składka obliczana od rocznej podstawy musi wynosić co najmniej iloczyn liczby miesięcy podlegania ubezpieczeniu w roku składkowym i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu tego roku składkowego.

Tabela 7. Kwota składki na ubezpieczenia zdrowotne za styczeń 2022 roku – opodatkowanie skalą podatkową

Okres obowiązywania	Minimalna podstawa składki zdrowotnej	Minimalna miesięczna składka [zł]
01.01.2022–31.01.2022	Zadeklarowana kwota, nie niższa niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłoszonego przez GUS	419,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 79 ustawy Polski Ład 1.0.

[55] Ibidem art. 81 ust. 2.
[56] Art. 79 ustawy *Polski Ład 1.0.*
[57] Art. 81 ust. 2c ustawy ś.o.z.

Tabela 8. Kwota minimalnej miesięcznej składki na ubezpieczenie zdrowotne w latach 2022–2023 – opodatkowanie skalą podatkową

Okres obowiązywania	Minimalna podstawa składki zdrowotnej	Minimalna miesięczna składka [zł]
01.02.2022–31.01.2023	9% minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego	270,90
01.02.2023–31.01.2024		314,10
01.02.2024–31.01.2025		381,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 79a oraz art. 82 ustawy ś.o.z. oraz rozporządzenia[58].

ANALIZA OBCIĄŻEŃ PODATKOWO-SKŁADKOWYCH MIKROPRZEDSIĘBIORCY W LATACH 2021–2024

W ramach pakietu *Polski Ład* zmianie uległy liczne przepisy kształtujące warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, w tym regulacje zawarte w ustawie p.d.o.f. oraz ś.o.z. Powszechną dyskusją w przestrzeni publicznej stały się zagadnienia związane z weryfikowaniem obciążeń podatkowo-składkowych celem ograniczenia ich wpływu na kształtowanie rezultatów aktywności gospodarczej[59]. Aspekt ten przyczynił się do prze-

[58] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2021 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1690); Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2022 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1952); Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1893)

[59] W badaniu inFakt Indeks za 2022 rok, w badanej grupie 301 przedsiębiorców ponad połowa wskazała za najbardziej znaczące utrudnienia ze strony państwa: wysokość składek ZUS oraz często zmieniające się przepisy. W ocenie sprawiedliwości *Polskiego Ładu* 60% badanych odpowiedziało „zdecydowanie nie" oraz 20% „raczej nie". Celem zabezpieczenia ciągłości działania wskazywano m.in. optymalizację podatkową (20%). Por. Agencja badawcza Smartscope na zlecenie inFakt, *Badanie Polskiej Przedsiębiorczości w 2022 r. inFakt Indeks*, 2023, https://www.infakt.pl/infakt-indeks/ (data dostępu: 22.08.2025).

prowadzenia niniejszej analizy porównawczej obciążenia mikroprzedsiębiorcy podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz składką na ubezpieczenie zdrowotne mikroprzedsiębiorców.

W ramach badania pozyskano dane o rzeczywistych przychodach, kosztach uzyskania przychodów oraz sytuacji podatnika kształtującej opodatkowanie dochodów (przychodów). Pozyskane dane posłużyły przeprowadzeniu porównania rzeczywistego kształtowania się obciążeń mikroprzedsiębiorcy w latach 2021–2024 z symulacją utrzymania przepisów obowiązujących przed wprowadzeniem *Polskiego Ładu*. Wpływ zmian oceniono porównując wskaźnik procentowy informujący o udziale obciążeń podatkowo-składkowych w sumie dochodów. Obniżenie udziału danin stanowiło zjawisko korzystne z perspektywy przedsiębiorcy i oceniane było jako pozytywny efekt nowelizacji przepisów. Ponadto wykonano obliczenia obciążeń w przypadku wyboru alternatywnych form opodatkowania w obowiązującym porządku prawnym.

Przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą w przeważającej części w zakresie usług specjalistycznego sprzątania. Istotne informacje kształtujące opodatkowanie przedstawiono w Tabeli 9, a na ich podstawie zaobserwowano, że dochód z działalności gospodarczej rokrocznie wzrastał: w 2022 r. o ok. 198% r/r, w 2023 r. o ok. 38% r/r, a w 2024 r. o 78% r/r.

Tabela 9. Dane dotyczące sytuacji podatkowej przedsiębiorcy oraz małżonka będącego osobą współpracującą

Lp.	Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok
1	Przychody z działalności gospodarczej	847 748,91 zł	729 236,22 zł	869 414,12 zł	994 854,79 zł
2	Koszty uzyskania przychodów	772 768,50 zł	506 067,75 zł	560 362,38 zł	444 178,64 zł
3	Dochód z działalności gospodarczej (1-2)	74 980,41 zł	223 168,47 zł	309 051,74 zł	550 676,15 zł

4	Przychody z innych źródeł małżonka (zasiłki)	9 669,60 zł	27 639,48 zł	13 563,85 zł	8 839,74 zł
5	Prawo do ulgi dla rodzin 4+ podatnika (art.21ust.1pkt153)	nie dotyczy	tak, w pełnym wymiarze 85 528 zł	tak, w pełnym wymiarze 85 528 zł	tak, w pełnym wymiarze 85 528 zł
6	Prawo do ulgi dla rodzin 4+ małżonka (art.21ust.1pkt153)	nie dotyczy	19 018,48 zł	6 000,39 zł	0,00 zł
7	Prawo do ulgi prorodzinnej (art. 27f ustawy p.d.o.f.)	troje dzieci w pełnym wymiarze 4 224,12 zł	troje dzieci w pełnym wymiarze4224,12zł oraz za czwarte dziecko 10 miesięcy 2 250,00 zł	czworo dzieci w pełnym wymiarze 6 924,12 zł	czworo dzieci w pełnym wymiarze 6 924,12 zł
8	Prawo do ulgi na realizację przeds. termomoderniza--cyjnego	tak, odliczono 49 034,93 zł (do limitu)	tak, odliczono 3 349,76 zł (pozostała kwota)	brak	brak

Źródło: opracowanie własne.

Zastosowane opodatkowanie skalą podatkową doprowadziło do poniesienia w ujęciu nominalnym najniższych obciążeń podatkowo-składkowych w latach 2021–2023, co prezentuje wykres 1. Jest to rezultat m.in. wspólnego rozliczenia z małżonkiem będącym osobą współpracującą, co umożliwiło odliczenie od dochodu zapłaconych z tego tytułu składek na ubezpieczenie społeczne. Ponadto wykorzystano ulgę na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego oraz ulgę na dzieci, a od 2022 r., w którym urodziło się czwarte dziecko, zastosowano ulgę dla rodzin 4+. Na rozliczenie przedsiębiorcy korzystnie wpłynęło również obniżenie stawki podatkowej, zwiększenie kwoty wolnej od podatku oraz podwyższenie granicy I progu podatkowego.

Wykres 1. Nominalne ujęcie rzeczywistych i symulowanych obciążeń mikroprzedsiębiorcy w latach 2021–2024 z podziałem na formy opodatkowania (w zaokrągleniu do zł)

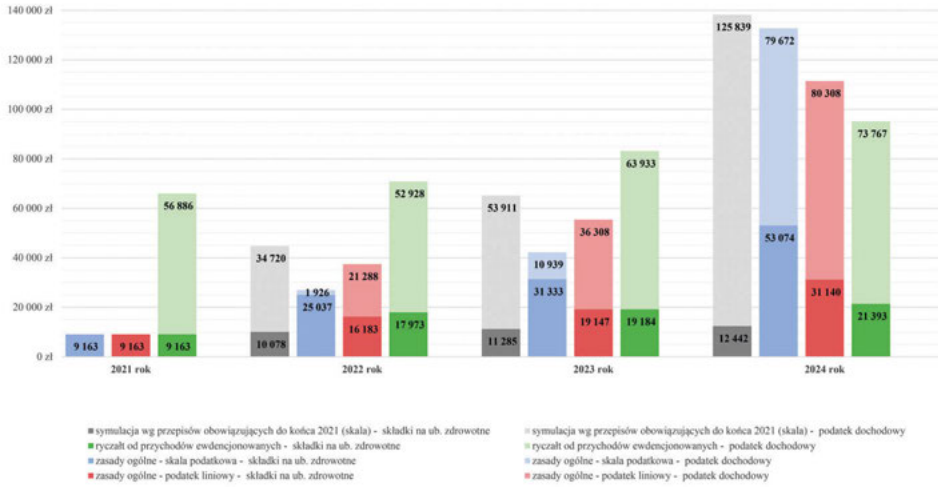

Źródło: opracowanie własne.

Z kolei w 2024 r., na tle alternatywnych form opodatkowania, obciążenia w ujęciu nominalnym osiągnęły najwyższy poziom. Podjęta przez przedsiębiorcę decyzja o kontynuowania opodatkowania skalą podatkową wynikała z analizy wskazującej tę formę opodatkowania za korzystną do poziomu ok. 435 tys. zł dochodu. Wskutek pomyślnej koniunktury na rynku usług specjalistycznego sprzątania i optymalizacji ponoszonych kosztów, wynik z działalności znacząco przekroczył przewidywania, co przy zastosowaniu skali podatkowej doprowadziło do większego uszczuplenia rezultatów działalności gospodarczej niż w przypadku ryczałtu lub podatku liniowego.

Analizę rezultatów programu *Polski Ład* w zakresie opodatkowania i oskładkowania przeprowadzono w oparciu o dane zaprezentowane na wykresie 2. W strukturze dochodu w 2021 r. obciążenia podatkowo-składkowe przedsiębiorcy oraz osoby współpracującej stanowiły 12,22%, a po zmianie przepisów w 2022 roku udział obciążeń spadł o 0,14 pp. do 12,08%. W 2023 roku wzrósł o 1,60 pp. r/r do poziomu 13,68%, rosnąc nadal w 2024 r. do poziomu 24,11%. Natomiast analiza symulowanych obciążeń według przepisów sprzed *Polskiego Ładu* wykazała w badanym okresie

większy udział obciążeń w dochodzie z działalności gospodarczej – odpowiednio o 8,00 pp. w 2022 r., o 7,41 pp. w 2023 r. oraz 1,00 pp. w 2024 r.

Wykres 2. Udział sumy obciążeń podatkowo-składkowych w dochodzie z działalności gospodarczej

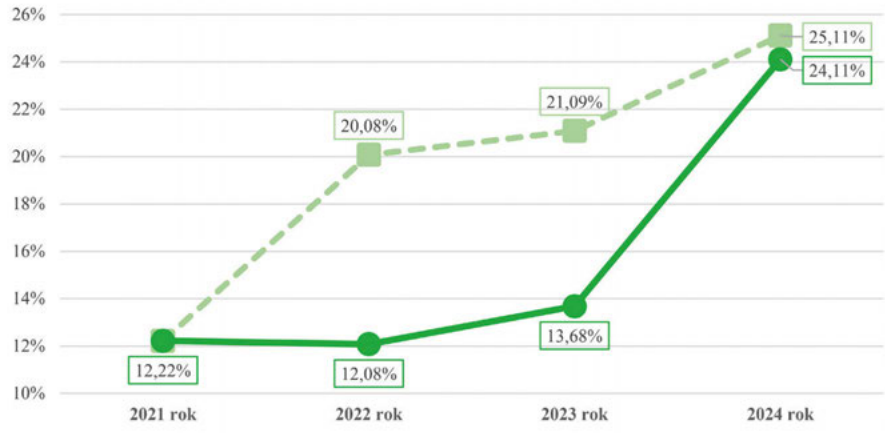

Źródło: opracowanie własne.

Pogłębiona analiza zaprezentowana na wykresie 3 prowadzi do konstatacji, że zmniejszenie udziału obciążeń w dochodzie zostało ukształtowane przez zmniejszenie zobowiązań podatkowych. Zjawisko to było przede wszystkim skutkiem rozszerzenia ulg i zwolnień podatkowych, wprowadzenia niższej stawki podatkowej oraz podwyższenia kwoty wolnej od podatku. Zastosowane w 2024 r. najmniej optymalne ówcześnie opodatkowanie również nie zmieniło tendencji, w której podatek ustalony w obowiązującym porządku prawnym stanowił mniejsze obciążenie niż ustalony według „starych" przepisów.

Wykres 3. Udział obciążeń z tytułu podatku dochodowego w dochodzie z działalności gospodarczej

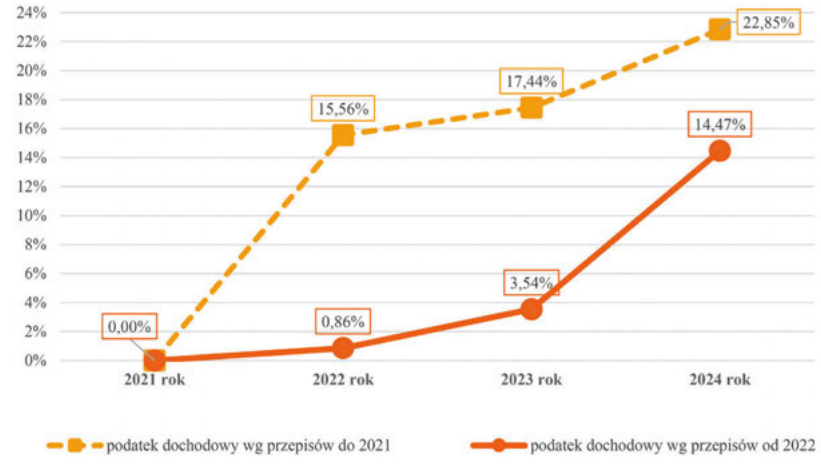

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 4. Udział obciążeń z tytułu składki zdrowotnej w dochodzie z działalności gospodarczej

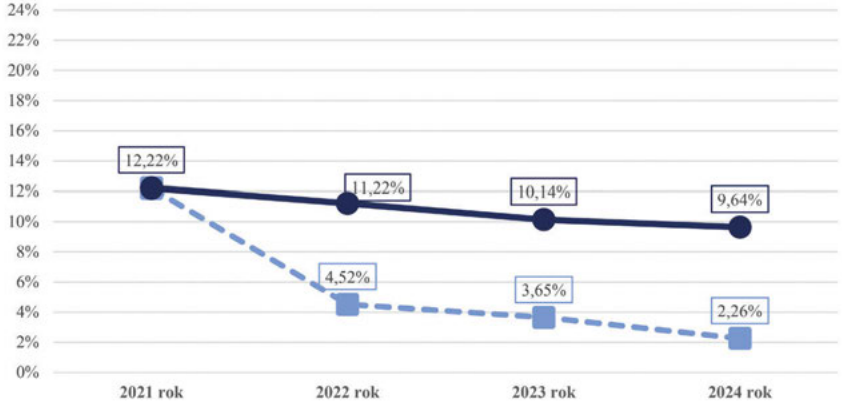

Źródło: opracowanie własne.

Analiza w zakresie składki zdrowotnej, zaprezentowana na wykresie 4, wskazuje, że udział rzeczywistych zobowiązań składkowych uległ zwiększeniu w porównaniu z wynikami symulacji według przepisów obowiązujących do końca 2021 r. Zjawisko to wynika z kluczowych założeń nowelizacji, zgodnie z którą podstawa wymiaru składki zdrowotnej od 1 stycznia 2022 r. uzależniona jest od osiąganego dochodu. Wcześniejsze regulacje przewidywały ryczałtową składkę, według zadeklarowanej kwoty, którą z reguły ustalano na równi z minimalną podstawą wynoszącą 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku.

Z powyższej analizy wynika zatem, że wprowadzone zmiany w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne były w całokształcie korzystne dla przedsiębiorcy objętego badaniem, przy czym pozytywny wpływ regulacji kształtujących opodatkowanie został ograniczony przez nowelizację składki na ubezpieczenie zdrowotne.

ZAKOŃCZENIE

Zaprezentowane rozważania prowadzą do wniosku, że wysokość obciążeń mikroprzesiębiorców podatkiem i składkami determinują aspekty uzależnione od przedsiębiorcy oraz czynniki kształtowane przez prawodawcę. W ramach pierwszej grupy wyszczególnia się:

1. zmiany w wysokości przychodów/dochodów z działalności wynikające z ryzyka gospodarczego;
2. specyfikę prowadzonej działalności pod względem występowania kosztów;
3. wysokość dochodu w odniesieniu do progów podatkowych;
4. wystąpienie dochodów z innych źródeł;
5. istnienie wspólności majątkowej w małżeństwie i kształtowanie się dochodów małżonka pod kątem korzyści ze wspólnego rozliczenia podatku;
6. prawo do ulg, w tym szczególnie do ulg prorodzinnych;
7. posiadaną wiedzę o obowiązujących przepisach;
8. śledzenie zapowiadanych i wprowadzanych zmian przepisów;
9. podejmowanie działań optymalizujących wpływ nowelizacji na sytuację majątkową.

W świetle programu *Polski Ład* do drugiej grupy zalicza się obowiązujące w państwie regulacje prawne:

1. określenie stawek podatkowych;
2. wyznaczenie granicy progów podatkowych;
3. określenie wysokości kwoty wolnej od podatku;
4. nowelizowanie regulacji w zakresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne uzależnionej od dochodów (przychodów) w danej formie opodatkowania;
5. ograniczenie lub zlikwidowanie prawa do odliczeń podatkowych w zakresie zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne;
6. wprowadzenie ulg, w tym zwłaszcza ulg prorodzinnych;
7. określenie terminu wejścia w życia ustaw i aktów wykonawczych w sposób umożliwiający przygotowanie do ich stosowania.

Powyższe determinanty stanowią przegląd podstawowych założeń wynikających z przeprowadzonego badania, które po rozszerzeniu badań o kolejne podmioty mogłoby doprowadzić do sformułowania dodatkowych aspektów zasługujących na uwzględnienie podczas analizy sytuacji podatkowo-składkowej danego przedsiębiorcy w warunkach *Polskiego Ładu*.

BIBLIOGRAFIA

Pozycje książkowe i artykuły

1. Antonów K., *Równość i solidarność w powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym na tle zmian w finansowaniu opieki zdrowotnej od dnia 1 stycznia 2022 r.,* „Roczniki Administracji i Prawa", 2022, XXII z. 3, s. 457-476. DOI: 10.5604/01.3001.0016.2485.
2. Ciuman K., *Ulgi a preferencje podatkowe w podatkach dochodowych w Polsce*, [w:] „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie", 2018, nr 2 (974), s. 27-32. DOI: 10.15678/znuek.2018.0974.0210.
3. Gomułowicz A., *Zasada sprawiedliwości podatkowej,* Warszawa: Dom Wydawniczy ABC, 2001.
4. Komierzyńska-Orlińska E., *Komentarz do art. 3* [w:] Bielecki L., Gola J., Horubski K., Kokocińska K., Żywicka A., Komierzyńska-Orlińska E., *Komentarz do ustawy – Prawo przedsiębiorców* [w:] Wierzbowski M. (red.), *Konstytucja biznesu. Komentarz*, Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, 2019.

5. Lach D. E., *Zasada równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej,* Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2011.
6. Lenio P., *Publicznoprawne źródła finansowania ochrony zdrowia,* Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2018.
7. Mastalski R., *Prawo podatkowe* (wyd. 13), Warszawa: C.H.Beck, 2023.

Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
2. Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2020 r.
3. Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2022 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2021 r.
4. Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20 stycznia 2023 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2022 r.
5. Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2024 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2023 r.
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2021 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1690).
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2022 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1952).
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1893).

9. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw*, Warszawa 2021, Druk nr 1532.
10. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1128).
11. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2467 z późn. zm.).
12. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – *Ordynacja podatkowa* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 111).
13. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 350).
14. Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1193).
15. Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2540 z późn. zm.).
16. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1285).
17. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 z późn. zm.).
18. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – *Prawo przedsiębiorców* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 236).
19. Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2105).
20. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1265).

Orzecznictwo

Uchwała Sądu Najwyższego z 30.11.1992 r., III CZP 134/92, OSNCP 1993/5, poz. 79.

Źródła internetowe

1. Agencja badawcza Smartscope na zlecenie inFakt, *Badanie Polskiej Przedsiębiorczości w 2022 r. inFakt Indeks*, 2023, https://www.infakt.pl/infakt-indeks/.
2. Biuletyn Informacji Publicznej RPO, *Składka zdrowotna a przedsiębiorcy – kolejny problem z Polskim Ładem. Odpowiedź MZ na interwencję Rzecznika,* 2023, https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-polski-lad-przedsiebiorcy-skladka-zdrowotna-mf-odpowiedz.